

PRAVI CILJEVI SJEDINJENIH DRŽAVA I EVROPSKE UNIJE NA BALKANU*

Apstrakt: U ovom radu razmatraju se pravi ciljevi tzv. međunarodne zajednice na Balkanu, pod kojom se zapravo podrazumevaju Sjedinjene Američke Države, kao jedina preostala super sila, i Evropska unija, u kojoj ključnu ulogu imaju Francuska, Velika Britanija i Nemačka. Pisac polazi od uverenja da stvarne, a naročito dugoročne namere ovih sila treba prevashodno izvoditi iz onoga što one čine, pa tek onda uzimati u obzir i ono što se javno ili tajno govorilo ili nagoveštavalo. Analizom većeg broja primera na Balkanu i u drugim delovima sveta pisac dolazi do neočekivanog ishoda. Dok su se velike zapadne sile na rečima zalagale za multietničnost i očuvanje multietničkih država, na delu su postupale upravo suprotno: ne samo što su podsticale bujanje nacionalizma i separatizma, nego su i pospešile i priznale raspad triju evropskih federacija na 22 manje-više nacionalne države. I dok su se na rečima prividno zalagale za tzv. demokratizaciju, u praksi su ne samo podržavale autoritarne režime nego su i same na tlu Balkana demokratiju poistovetile s okupacijom.

Ključne reči: „međunarodna zajednica“, Balkan, multietničnost, demokratizacija.

Već duže vremena u političkom govoru u Saveznoj Republici Jugoslaviji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Makedoniji neprestano se pominje izraz „međunarodna zajednica“. Tako se, recimo, kaže da „međunarodna zajednica“ zahteva dosledno poštovanje ljudskih sloboda i prava, da daje prednost multietničnosti, a osuđuje nacionalizam i separatizam, i da podstiče suštinsku demokratizaciju političkog poretka. Odmah se, međutim, postavljaju dva dalekosežna pitanja: ko sve čini tzv. međunarodnu zajednicu i koji su njeni stvarni ciljevi na Balkanu?

Ukoliko bi se izraz „međunarodna zajednica“ doslovno shvatio, pod njega bi trebalo podvesti sve države ovoga sveta i uglavnom

* Članak je rađen u okviru naučnoistraživačkog projekta Instituta za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu *Društvenorazvojne mogućnosti Srbije\Jugoslavije u evropskim i svetskim procesima*, koji finansira Ministarstvo za nauku, tehnologije i razvoj Republike Srbije (br. 1926).

bi mogao biti sinonim za Organizaciju ujedinjenih nacija. Svako, međutim, zna da se povodom zbivanja na Balkanu ne pitaju ni tako velike sile kao što su Kina, Indija ili Brazil, a kamoli tako beznačajne zemlje kao što su Mongolija, Panama ili Uganda. Pa šta se zapravo podrazumeva pod „međunarodnom zajednicom“? Na Balkanu se pod tim izrazom uglavnom podrazumevaju Sjedinjene Američke Države, kao jedina preostala super sila u svetu, i samo unekoliko Evropska unija. To se lako može pokazati.

Već skoro sedam godina, a naročito poslednjih pet godina, Bosnom i Hercegovinom i njenim entitetima praktično upravlja Visoki predstavnik, koji navodno oličava „međunarodnu zajednicu“. Iako je do sada to uvek bio državljanin neke od članica Evropske unije, u politici koju je vodio, a naročito u odlukama koje je donosio, najdelotvorniji je bio američki uticaj. Slično se može reći i za šefa UNMIK-a na Kosovu i Metohiji. Iako ga neposredno postavlja generalni sekretar Ujedinjenih nacija, vrlo je verovatno da je on najčešće postupao po američkim uputstvima. Početkom 1999. godine izaslanik američkog Predsednika Ričard Holbruk (Richard Holbrooke) pregovarao je sa Slobodanom Miloševićem kao zastupnik čitave „međunarodne zajednice“, a pri tom mu je stavljao do znanja da će Atlanski pakt napasti SR Jugoslaviju ukoliko ne prihvati diktat iz Rambujea. A i da ne pominjemo sadašnjeg britanskog ministra spoljnih poslova Džeka Stjuarta (Jack Straw), koji je krajem maja 2002. posetio Pakistan i Indiju da bi njihovim vladama preneo upozorenje „međunarodne zajednice“ da se uzdrže od ulaska u rat, a da za to nije dobio mandat ni od jednog međunarodnog tela, a kamoli Organizacije ujedinjenih nacija.

Nema, dakle, nikakve sumnje da se pod velom „međunarodne zajednice“ kriju skoro isključivo Sjedinjene Američke Države, a u manjoj meri i Evropska unija, i to samo kada su posredi sporovi na Balkanu. Pa ni u samoj Evropskoj uniji nemaju sve članice podjednaku težinu, tako da se jedino može govoriti o nekom ozbiljnijem uticaju Velike Britanije, Francuske i Nemačke.

Kako nas prevashodno zanimaju pravi ciljevi „međunarodne zajednice“, to jest Sjedinjenih Američkih Država i Evropske unije na Balkanu, najpre valja razjasniti način na koji se oni mogu otkriti. U tom pogledu postoji bitna razlika između pojedinačnog čoveka, koji govori u ličnom svojstvu, i države koje zastupaju njeni ovlašćeni predstavnici, naročito diplomatski službenici.

Ma koliko da su ljudi kao pojedinci skloni prikrivanju vlastitih ciljeva, pa i laganju, uvek se mora poći od onoga što oni kažu da ti ciljevi jesu. Uz to se takođe podrazumeva da, zbog slabosti volje i pogrešne procene, nisu uvek kadri i da ostvare svoje oglašene namere. A zbog moguće nepodudarnosti između željenih ciljeva i njihovog praktičnog ostvarenja, skoro podjednaka pažnja se mora posvetiti i jednom i drugom.

U oblasti velike, državne i međunarodne politike bitno je drugačije. Tu javne izjave najviših zvaničnika i diplomata manje služe saopštavanju, a više prikrivanju stvarnih namera, naročito na međunarodnoj sceni i u politici prema drugim državama. Otuda stvarne ciljeve nečije spoljne politike manje treba tražiti u javnim izjavama, a mnogo više u onome što se na međunarodnoj sceni uistinu čini. Ili još određenije, stvarne, a naročito dugoročne namere treba prevashodno izvoditi iz onoga što se čini, pa tek onda uzimati u obzir i ono što se javno ili tajno govorilo ili nagoveštavalo.

Ovakva procena najpre će biti proverena u slučaju multietničkih zajednica i navodne sklonosti zapadnih sila da osuđuju nacionalizam, a daju prednost multietničnosti. U prilog toj sklonosti obično se navodi današnja Bosna i Hercegovina u kojoj je takozvana međunarodna zajednica, oličena u Visokom predstavniku, uvela pravu okupaciju da bi svim raspoloživim sredstvima suzbijala nacionalizam, naročito srpski, a podsticala multietničnost i ojačala središnje ustanove Bosne i Hercegovine kao takve.

Verodostojnost i postojanost ove sklonosti ka multietničnosti naročito se može proveriti u slučajevima sličnih multietničkih zajednica. Kako je jedna od njih bila i bivša SFR Jugoslavija, valjalo je očekivati da će Evropska unija (tada je bila zajednica) ne samo podržavati nego i uporno braniti teritorijalni integritet i središnje državne ustanove ove multietničke federacije, naravno pod pretpostavkom da je multietničnost bila zaista cilj Evropske unije. Umesto toga Evropska unija je ne samo javno podržala separatizam Slovenije i Hrvatske, nego je i prva priznala nezavisnost ovih dveju secesionističkih federalnih jedinica i time učestvovala u razbijanju jedne članice Ujedinjenih nacija i Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju, čime je teško narušila i Povelju OUN i Helsinšku povelju.

Pored ove raskomadane bivše SFR Jugoslavije, na tlu Evrope postojale su još dve multietničke federacije – Sovjetski Savez i

Čehoslovačka. Iako su se ove federacije raspale najvećma iz unutrašnjih, a manje zbog spoljnih razloga, spoljni uticaji nisu, međutim, bili zanemarljivi, naročito u slučaju Sovjetskog Saveza. U tom pogledu ključnu ulogu su odigrale Sjedinjene Američke Države. Njihovi vodeći zvaničnici, uključujući i njihove tajne službe, davno su dokonali da se Sovjetski Savez najlakše i najbezbolnije može oslabiti, pa i zatrti, ako se iznutra oslabi i razbije. Toga radi valjalo je u njegovim okvirima podsticati svaki nacionalizam i separatizam, kao jedinu snagu koja je kadra da oslabi i rasparča tog velikog i opasnog američkog suparnika. Stoga je spolja ohrabrivan i podjarivan estonski, litvanski, letonski, a naročito ukrajinski nacionalizam ne bi li se tako razbio Sovjetski Savez. Čak su zapadni zvaničnici i novinari ovo buđenje nacionalizma rado nazivali „prolećem naroda“ (spring of nations). A kada je Sovjetski Savez kao svetska sila sveden na Rusiju, nastavljena je ista politika podsticanja čečenskog separatizma i terorizma, što je činjeno sve do 11. septembra 2001. godine, kada je na Zapadu došlo do velikog preokreta u stavu prema muslimanskom fundamentalizmu i terorizmu.

Tako dolazimo do neočekivanog ishoda. Dok su se velike zapadne sile – Sjedinjene Američke Države i Evropska unija – na rečima zalagale za multietničnost i očuvanje multietničkih država, na delu su postupale upravo suprotno: ne samo što su podsticale bujanje nacionalizma i separatizma, nego su pospešile i priznale raspad triju evropskih federacija na 22 manje-više nacionalne države.

Do skoro istovetnog saznanja dolazimo ako politiku Sjedinjenih Američkih Država i Evropske unije u Bosni i Hercegovini uporedimo s njihovom trenutnom politikom na Kosovu i Metohiji i u Makedoniji. Na osnovu onoga što su tri dosadašnja predstavnika činila u Bosni i Hercegovini reklo bi se da su ove sile suzbijale nacionalizam, naročito srpski i samo delimično hrvatski, a podsticale jačanje središnjih vlasti i učvršćenje multietničnosti. Pri tom su se naročito trudili da preduprede eventualno pripajanje Republike Srpske Srbiji i Herceg-Bosne (oblasti pretežno naseljene Hrvatima) Hrvatskoj.

Na Kosovu i Metohiji je upravo bilo obrnuto: tu su velike zapadne sile činile sve što je u njihovoj moći da podstaknu i podjare arbanaški nacionalizam i separatizam, a osujete multietničnost. Najpre su pod vidom zaštite etničkih prava podržavale oružanu borbu Arbanasa za vaspostavljanje takozvane suštinske autonomije Kosme-

ta, što će očigledno značiti slabljenje središnje vlasti u Srbiji. Zatim su izvršile agresiju na SR Jugoslaviju da bi navodno zaštitile ta ugrožena etnička prava. A kada je rat okončan na Kosmet su se vratili ne samo izbegli Arbanasi, državljani SR Jugoslavije, nego se iz Albanije doselio i veći broj albanskih državljana, dok je preko 250.000 Srba i drugih ne-Albanaca izbeglo s Kosmeta. Uz to su skoro svim Arbanasima čije su kuće bile porušene UNMIK i drugi darodavci dodelili po 50.000 nemačkih maraka za njihovu obnovu, dok ni posle tri pune godine od okupacije Kosmeta nije izdvojen ni jedan evro za obnovu srpskih porušениh kuća. Tako se, zahvaljujući agresiji Atlanskog pakta na SR Jugoslaviju i potonjoj okupaciji broj Arbanasa na Kosmetu uvećao, a broj Srba i drugih ne-Arbanasa višestruko smanjio, bez ozbiljne namere UNMIK-a da se bilo koji izbegli Srbin vrati na Kosmet. Nema, dakle, nikakve sumnje da politika koja je na delu podstiče etničku homogenizaciju Kosmeta na uštrb njegove multietničnosti.

Sličnu politiku zapadne sile provode poslednjih dveju godina i u Makedoniji. Najpre su arbanaški teroristi s Kosmeta provalili u severni deo Makedonije, naročito u Tetovo, da bi napali makedonsku policiju i zlostavljali i proterivali Makedonce. A kada je makedonska vlada upotrebila veće policijske i vojne snage s težim naoružanjem, zapadne sile su odmah prigovorile da je posredi *nesrazmeran* odgovor na teroristički napad lakim oružjem i minobacačima. Naposletku su prisilile makedonske vlasti da izmene Ustav i daju znatno veća prava Arbanasima da bi se za uzvrat njihovi teroristi povukli iz Makedonije. Tako ispada da velike zapadne sile praktično potpomažu slabljenje, pa i razbijanje integriteta Makedonije, a idu u susret zahtevima Arbanasa koji i ne kriju da im je cilj da od sadašnje Albanije, Kosmeta, zapadne Crne Gore, zapadne Makedonije i severnog Epira (takozvane Čamerije) naprave Veliku Albaniju.

Slična nepodudarnost ne samo između reči i dela nego i između praktičnog postupanja u manje-više istovetnim slučajevima može se otkriti i u takozvanoj podršci istinskoj demokratizaciji koju velike zapadne sile navodno podržavaju. Za početak uzećemo slučaj Haitija koji naizgled potvrđuje tu predanost demokratiji. Ne tako davno u toj zemlji održani su predsednički izbori na kojima je pobedio Aristides, poznatiji kao „ogrlica“ zbog sklonosti da se svojih političkih suparnika rešava tako što bi im se oko glave stavljala zapaljenja automobilska guma. Vojska, međutim, nije bila raspoložena da prizna

Aristidesovu izbornu pobjedu, pa je izvršila državni udar i obrazovala vojnu huntu. Kao veliki pobornik demokratije i volje birača, američka vlada je isposlovala u Savetu bezbednosti vojnu intervenciju Ujedinjenih nacija, koju je poglavito izvršila američka vojska. Vojna hunta je potom srušena, a Aristides doveden na vlast.

Ako je, dakle, američka vlada bila spremna da vojno interveniše u zemlji u kojoj se, doduše, održavaju izbori, ali se u jednom trenutku nije poštovala izražena volja birača, kako će tek intervenirati u zemlji u kojoj ne samo što do sada nije bilo izbora, nego ih u dogleđno vreme i neće biti? I pod kakvim strašnim vojnim, privrednim, sportskim, kulturnim i svim mogućim sankcijama mora biti takva zemlja u kojoj nema ni traga od bilo kakve demokratske ustanove? Da li znate kako se zove ta zemlja? To je Saudijska Arabija. Ona, međutim, ne samo što nije napadnuta i podvrgnuta sankcijama, nego s njom Sjedinjene Američke Države održavaju izvanredne prijateljske odnose, iako se u toj zemlji i dalje primenjuju srednjovekovni šerijatski zakoni koji dopuštaju trgovinu robljem i surove kazne, kao što su kamenovanje i odsecanje udova, što Amerikanci prećutno uvažavaju kao negovanje tradicionalnih vrednosti.

Pa u čemu je razlika između Haitija i Saudijske Arabije? U tome što prva nema a druga ima naftu, što je prva siromašna pa zbog toga mora biti demokratska, dok je druga bogata pa može imati i srednjovekovnu apsolutnu monarhiju.

Sličan primer predstavlja i Pakistan. Pre manje od dve godine general Pervez Mušaraf izvršio je državni udar i postao samozvani predsednik Pakistana, što Sjedinjenim Američkim Državama uopšte nije smetalo, budući da je ubrzo potom dopustio da se s teritorije Pakistana vojno napadne Avganistan. Maja 2002. godine organizovao je nekakav referendum na kojem su građani navodno glasali u prilog njegovog ostajanja na vlasti, iako to nisu bili nikakvi izbori niti je bilo protivkandidata. Čak je vrlo verovatno da je mali broj birača izašao na referendum i da su njegovi rezultati falsifikovani. I pored toga, Sjedinjene Američke Države i druge zapadne sile nisu čak ni protestovale, a kamoli uvele sankcije protiv Pakistana i vojno ga napale.

Tako je i ovaj slučaj pokazao da za Sjedinjene Američke Države demokratski poredak u drugim zemljama nije prvenstveni cilj nego je to, kako se to obično kaže, američki „nacionalni interes“. Ukoliko se on ostvaruje, demokratija nije neophodna. Ukoliko se taj

interes osujećuje, onda je zahtev da se data zemlja demokratizuje jedno od sredstava pritiska i ucene za ostvarenje drugih, najvećma političkih ciljeva.

Do sličnog zaključka doći ćemo ako pažljivo proučimo zahtevе Sjedinjenih Američkih Država i Evropske unije da se demokratizuju Republika Srpska, Bosna i Hercegovina i SR Jugoslavija, uključujući Srbiju i Crnu Goru.

Odmah po okončanju građanskog i verskog rata u Bosni i Hercegovini zaključenjem sporazuma u Dejtonu, zapadne sile su uporno zahtevale da se izbori u Bosni i Hercegovini, Republici Srpskoj i muslimansko-hrvatskoj federaciji učestaliје održavaju – svake druge umesto svake četvrte godine. To je pravdano potrebom da se u post-komunističkim državama vladajuće stranke češće na izborima podvrgavaju proveri ranije stečenog poverenja i ispravnosti svoje politike, kao i nastojanjem da se većem broju stranaka pruži mogućnost da oprobaju svoju snagu na izborima i umešnost u vršenju vlasti, sve dok se tek uspostavljeni i rovitи demokratski poredak ne učvrsti.

Bar u Republici Srpskoj ovaj navodni razlog za učestaliје izbore svake druge godine odmah je, međutim, iščezao čim je 1998. Živko Radišić, kao predstavnik srpskog naroda, izabran u Predsedništvo Bosne i Hercegovine. Neko je odmah procenio da je to dovoljno „kooperativan“ Srbin koji bi među Srbima mogao biti pouzdani kvisling stranih gospodara u Bosni, pa je stoga Privremena izborna komisija OEBS-a brzopotezno donela odluku da će mandat tek izabranih članova Predsedništva trajati četiri godine, dok će parlamentarni i lokalni izbori i dalje biti dvogodišnji, kao i izbori za Predsednika Republike Srpske. I što je naročito važno, to produženje nije izvršeno pre nego posle održanih izbora za Predsedništvo Bosne i Hercegovine. Da je nekim slučajem pobedio Momčilo Krajišnik umesto Živka Radišića, produženja mandata sigurno ne bi bilo.

Drugo sredstvo koje strani gospodari u Bosni koriste da bi sprečili demokratski izbor nepoželjnih kandidata jeste *bill of attainder* – zakon o oduzimanju časniх i građanskiх prava. Prva žrtva tog „zakona“ bio je dr Radovan Karadžić koji je odlukom Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini lišen biračkog prava i izbrisan s biračkog spiska. A potom je uoči dosadašnjih izbora veći broj kandidata za odbornike i poslanike na isti način uklanjan s kandidatskih lista i time lišavan pasivnog biračkog prava, ili su već izabrani

odbornici i poslanici lišavani mandata zbog navodnih prestupa njihovih stranaka tokom izborne kampanje, čime je zapravo prekrajana izražena volja birača.

Poseban način osujećenja, pa i ukidanja pasivnog biračkog prava bilo je davanje prethodne saglasnosti na izbor pojedinih zvaničnika. Tako posle provedenih izbora 2000. godine niko u Republici Srpskoj nije mogao biti izabran za načelnika opštine (ključni položaj koji odgovara zvanju gradonačelnika), a da nije dobio prethodno odobrenje Visokog predstavnika. Toga radi spisak svih potencijalnih kandidata prethodno je dostavljen Visokom predstavniku, a ovaj je onda po vlastitom nahođenju diskvalifikovao pojedine od njih.

Na sličan način je prejudiciran i sastav Vlade Republike Srpske. Iako je Srpska demokratska stranka učestvovala na parlamentarnim izborima 2000. godine i osvojila najveći broj poslaničkih mesta u Skupštini, strani gospodari Bosne i Hercegovine nisu joj dozvolili da obrazuju Vladu niti da njeni čelnici preuzmu bilo koje ministarstvo. Pa kad se otkrilo da je jedan od izabranih ministara član Srpske demokratske stranke, predsednik Vlade Mladen Ivanić ga je brže-bolje zamenio.

Konačno, Visoki predstavnik nije prezao ni od smenjivanja najviših zvaničnika. Dana 5. marta 1999. godine Visoki predstavnik Karlos Vestendorp uklonio je sa položaja izabranog Predsednika Republike Srpske Nikolu Poplašena zbog „ignorisanja volje naroda“. Tako je ispalo da volju naroda ignoriše onaj koga je narod izabrao, a izvršava onaj tuđinac koji je iz inostranstva postavljen da kao *Gauleiter* upravlja srpskim narodom.

Naposletku su i pojedine stranke diskvalifikovane ili su sramno ucenjivane. Tako je Srpskoj radikalnoj stranci zabranjen izlazak na izbore 2000. godine zbog toga što nije htela da smeni sa položaja svog predsednika Nikolu Poplašena i dvojicu visokih zvaničnika. A uoči izbora 2002. godine Privremena izborna komisija OEBS-a iznova je promenila izborna pravila i ponovo registrovala sve stranke koje nameravaju da izađu na izbore. Pri tom su zarad ponovne registracije ucenjene da iz svojih redova odstrane sve haške optuženike i druge članove koje su strani gospodari u raznim prilikama lišili pasivnog prava glasa, uklonili sa položaja ili diskvalifikovali.

Pa ni to nije bilo dovoljno. Kako izabrani narodni predstavnici i drugi visoki zvaničnici nisu uvek bili spremni da postupe baš po

svakom nalogu Visokog predstavnika, ovaj je povremeno uzimao sebi pravo da sam, umesto predstavničkih tela, donosi zakone entiteta i cele Bosne i Hercegovine ili menja i ukida već donete zakone. A kako za takvu „zakonodavnu“ delatnost nije imao nikakvih ustavnih ovlašćenja, pri tom se pozivao na „ovlašćenja kojima raspolaže“. Naposljetku je učinio i poslednji mogući korak: izmenio je i dopunio Ustav Republike Srpske i uklonio s položaja veći broj sudija. Time je stavio do znanja da u Bosni i Hercegovini jedino on raspolaže svekoličkom vlašću – zakonodavnom, upravnom i sudskom – i da područni organi i oba entiteta i u samoj Bosni i Hercegovini mogu vršiti neka od svojih ovlašćenja samo ako im Visoki predstavnik to prepusti i dozvoli.

Pa posle svega, koji se zaključak nameće o vrsti politike koju zapadne sile vode u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini? To je politika koja demokratiju poistovećuje s okupacijom i pod vidom demokratizacije uvodi samodržavlje jednog jedinog čoveka – Visokog predstavnika – koji je uz to stranac. Tako se i moglo dogoditi da on sam prisvoji neuporedivo veća ovlašćenja od onih kojima raspolažu predstavnička tela i svi mogući zvaničnici u Bosni i Hercegovini uzeti zajedno. I to se onda, verovatno podrugljivo, naziva demokratijom.

Iako još nije proteklo dovoljno vremena za potpuno pouzdano zaključivanje, izgleda da se i prema SR Jugoslaviji vodi u osnovi ista politika samo prividne podrške demokratizaciji doskorašnjeg autoritarnog poretka. To se, doduše, moglo naslutiti i ranije, još u jesen 1996, kada su održani parlamentarni izbori u Srbiji. Tom prilikom došlo je do velike izborne krađe falsifikovanjem i prekrajanjem izbornih rezultata. Doduše, krađa je otkrivena samo na opštinskim i gradskim izborima u nekih četrdesetak opština, ali je bilo više nego verovatno da su bili falsifikovani i rezultati saveznih parlamentarnih izbora, samo za to nije bilo dovoljno pouzdanih dokaza.

Velike zapadne sile kojima je toliko stalo do demokratizacije, naročito na Balkanu, uopšte se nisu oglašavale, sve dok dugotrajni i uporni protesti i nemiri na trgovima i ulicama svih većih gradova u Srbiji nisu ozbiljnije uzdrmali Miloševićev autoritarni režim. Tek tada su na jugoslovensku političku scenu stupili i Ričard Holbruk i Felipe Gonzales, ali ne da potpomognu rušenje nego spasavanje Slobodana Miloševića, pošto su i Sjedinjene Američke Države i Evropska unija tada procenjivale da još uvek ima prljavog posla koji bi Slobodan Milošević mogao da obavi preko Drine, u Republici

Srpskoj. Na takve namere naročito upućuje izveštaj Felipea Gonzaleza, u kojem se, doduše, potvrđuje ono što je već bilo nepobitno otkriveno – da su falsifikovani i prekrajeni opštinski i gradski izbori – ali je takođe naglašeno da su objavljeni rezultati saveznih izbora nesporni. Tako ispada – ako je verovati Gonzalesovom izveštaju – da su Miloševići ljudi krali i falsifikovali glasove na manje važnim opštinskim izborima, ali da to nisu radili na mnogo važnijim i dalekosežnijim saveznim izborima.

Još bolji primer koji razgolićuje ovu podršku zapadnih sila navodnoj demokratizaciji jeste slučaj Mila Đukanovića, Predsednika Crne Gore. Iako postoji više nego osnovana sumnja da je ovaj uvaženi državnik povezan s italijanskom i ko zna kojom još mafijom, da je upleten u krijumčarenje cigareta i druge sumnjive „poslove“ i da je davao utočište pojedinim italijanskim „kumovima“, velike zapadne sile su podržavale njegovu „demokratsku“, „reformsku“ i „proevropsku“ politiku sve dok je bio Miloševićev suparnik i protivteža. Ta podrška je unekoliko produžena i posle pada Slobodana Miloševića u nameri da se rasklima ionako krhka savezna država i preobrati u labavu konfederaciju, da bi se lakše otcepio Kosmet. A kada je procenjeno da se demokratska, reformska i proevropska „misija“ Mila Đukanovića približava svom kraju, italijanski javni tužilac je pokrenuo istragu protiv njega zbog kontrabande i drugih teških krivičnih dela.

Poslednji slučaj koji u pravom svetlu prikazuje navodno zalaganje zapadnih sila za uspostavljanje demokratskog poretka jeste nedavno oduzimanje poslaničkih mandata. Dana 11. juna 2002. godine Administrativni odbor Narodne skupštine Srbije doneo je odluku o oduzimanju 21 poslaničkog mandata Demokratskoj stranci Srbije, s tim da bi ova stranka sa svoje liste kandidata mogla da zameni samo 10 dotadašnjih poslanika, dok bi preostalih 11 mandata pripalo drugim strankama u krnjem DOS-u.

U parlamentarnoj demokratiji nema većeg prestupa od oduzimanja poslaničkih mandata nekoj od stranaka i njihovo dodeljivanje konkurentskim strankama, pošto se time menja i prekraja volja birača. Bio je to dovoljan razlog da američka vlada i Evropska unija, koji toliko brinu o uspostavljanju demokratije u našoj zemlji, gromoglasno protestuju i zaprete uvođenjem sankcija ukoliko se oteti mandati odmah ne vrate ili ne raspišu vanredni parlamentarni izbori. Za počeo-

tak bi bila blagotvorna zabrana Zoranu Đinđiću i drugim vinovnicima ove otimačine da ulaze u bilo koju demokratsku zemlju Evrope i Severne Amerike. Ništa se, međutim, od toga nije dogodilo, što samo znači da su velike zapadne sile unapred dopustile, a možda i podstakle ovo otimanje poslaničkih mandata, verovatno u veri da za sada ne mogu naći bolje kvislinge od Zorana Đinđića i njegove vlade.

Kosta Čavoški

THE REAL AIMS OF THE USA
AND THE EU IN THE BALKANS

Summary

The article explores the real aims of the so-called international community, which is usually understood as the USA, as the only remaining super power, and the European Union, particularly France, Great Britain and Germany. The author argues that the real and particularly long-term aims of these powers should be primarily inferred from their real deeds and only subsequently from public statements of their officials. By analyzing a number of examples in the Balkans and in other parts of the world the author comes to unexpected conclusions. While in words big Western powers supported multi-ethnicity and preservation of multi-ethnic states, in deeds they not only instigated nationalism and separatism but also hastened and recognized the dissolution of three European federations into 22 more or less national states. And while in words they apparently supported so-called democratization, in practice they not only supported authoritarian regimes but also identified democracy with occupation in Republika Srpska.

Key words: „international community“, the Balkans, multi-ethnicity, democratization.